

**Uchwała Kolegium
Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy
z dnia 12 marca 2019 roku
w sprawie: wytycznych dotyczących projektowania programów studiów wyższych na kierunkach
prowadzonych w Wyższej Szkole Gospodarki**

Na podstawie art. 28 ust. 1 pkt 11 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz.U. z 2018 r. poz. 1668, z późn. zm.) oraz Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. – *w sprawie studiów* (Dz.U. z 2018 r. poz. 1861, z późn. zm.), Kolegium Wyższej Szkoły Gospodarki uchwała, co następuje:

§ 1.

Wytyczne ogólne

1. Wprowadza się ogólne wytyczne dotyczące projektowania programów na studiach pierwszego, drugiego stopnia i jednolitych studiach magisterskich, z zastrzeżeniem § 8 ust. 6, spójne z treścią ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz.U. z 2018 r. poz. 1668, z późn. zm.), ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz.U. z 2018 r. poz. 2153), Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6-8 Polskiej Ramy Kwalifikacji (Dz.U. z 2018 r. poz. 2218), Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz.U. z 2018 r. poz. 1861, z późn. zm.).
2. Programy studiów powinny spełniać warunki ogólne określone w aktach prawnych, a ponadto uwzględniać następujące założenia:
 - 1) podstawowym wyznacznikiem określającym poszczególne poziomy i profile studiów są założone kwalifikacje absolwenta i jego przyszłe kompetencje;
 - 2) przyporządkowano kierunek studiów dyscyplinom;
 - 3) zostały zdefiniowane efekty uczenia się dla danego kierunku i odnoszą się one do dziedzin i dyscyplin właściwych dla danego kierunku. W przypadku studiów kończących się uzyskaniem tytułu zawodowego inżyniera lub magistra inżyniera tabela spójności efektów uczenia się powinna zawierać również odniesienie kierunkowych efektów uczenia się do charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się umożliwiających uzyskanie kompetencji inżynierskich;
 - 4) został określony katalog przedmiotów lub treści podstawowych dla danego kierunku studiów.

3. Programy studiów dla danego kierunku, poziomu i profilu kształcenia należy opisać zgodnie z zakładanymi efektami uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych, uwzględniając wymogi i zalecenia określone w stosownych aktach prawnych, niniejszej uchwale, Regulaminie studiów WSG, Statucie WSG oraz innych przepisach, w tym określonych przez Polską Komisję Akredytacyjną, środowiskowe komisje akredytacyjne, stowarzyszenia i organizacje zawodowe, a także wzorce międzynarodowe.
4. Program studiów przygotowujący do wykonywania zawodu nauczyciela, pielęgniarki, położnej oraz fizjoterapeuty musi spełniać warunki określone w standardach kształcenia wydanych na podstawie art. 68 ustawy z dn. 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.
5. Studia stacjonarne pierwszego stopnia trwają co najmniej 6 semestrów, a jeżeli program studiów obejmuje efekty uczenia się umożliwiające uzyskanie kompetencji inżynierskich – co najmniej 7 semestrów.
6. Studia stacjonarne drugiego stopnia trwają od 3 do 5 semestrów.
7. Stacjonarne jednolite studia magisterskie trwają od 9 do 12 semestrów.
8. Studia niestacjonarne mogą trwać dłużej niż odpowiednie studia stacjonarne.
9. Minimalna liczba punktów ECTS konieczna do uzyskania kwalifikacji na określonym poziomie kształcenia wynosi:
 - 1) 180 – dla studiów 6 semestralnych pierwszego stopnia,
 - 2) 210 – dla studiów 7 semestralnych pierwszego stopnia,
 - 3) 90 – dla studiów 3 semestralnych drugiego stopnia,
 - 4) 120 – dla studiów 4 semestralnych drugiego stopnia,
 - 5) 300 – dla studiów 9 lub 10 semestralnych jednolitych magisterskich,
 - 6) 360 – dla studiów 11 lub 12 semestralnych jednolitych magisterskich.
10. Łączną liczbą godzin zajęć dydaktycznych na studiach realizowanych w Uczelni zawiera załącznik nr 6 do niniejszej uchwały.
11. Program studiów podlega systematycznej ocenie i doskonaleniu.
12. W programie studiów uwzględnia się wnioski z analizy zgodności efektów uczenia się z potrzebami rynku pracy oraz wnioski z analizy wyników monitoringu, o którym mowa w art. 352 ust. 1 ustawy.
13. W celu doskonalenia programu studiów można dokonywać w nim zmian.
14. W programie studiów utworzonych na podstawie pozwolenia można dokonywać zmian łącznie do 30% ogólnej liczby efektów uczenia się określonych w programie studiów aktualnym na dzień wydania tego pozwolenia.
15. Zmiany w programach studiów są wprowadzane z początkiem nowego cyklu kształcenia. W trakcie cyklu kształcenia w programach studiów mogą być wprowadzane wyłącznie zmiany:
 - 1) w doborze treści kształcenia przekazywanych studentom w ramach zajęć, uwzględniających najnowsze osiągnięcia naukowe, artystyczne lub związane z działalnością zawodową;
 - 2) konieczne do:
 - a) usunięcia nieprawidłowości stwierdzonych przez Polską Komisję Akredytacyjną,
 - b) dostosowania programu studiów do zmian w przepisach powszechnie obowiązujących.
16. Procedura zatwierdzenia, zmiany oraz wycofania programu studiów stanowi załącznik nr 7 do niniejszej uchwały.
17. Zmiany w programach studiów wprowadzane w trakcie cyklu kształcenia są udostępniane w BIP na stronie podmiotowej uczelni co najmniej na miesiąc przed rozpoczęciem semestru, którego dotyczą.

§ 2.

Wytyczne dotyczące systemu punktowego ECTS

1. Na wszystkich kierunkach, formach studiów i poziomach kształcenia realizowanych w Uczelni obowiązuje system ECTS (European Credit Transfer System).
2. Przyznawanie punktów ECTS powinno odbywać się z uwzględnieniem poniższych zasad:
 - 1) opracowując program studiów przy szacowaniu liczby punktów ECTS dla danego modułu (przedmiotu) należy przyjąć, że jeden punkt ECTS odpowiada efektom uczenia się, których uzyskanie wymaga od studenta średnio 25 - 30 godzin całkowitego nakładu pracy, przy czym liczba godzin pracy studenta obejmuje zajęcia organizowane przez uczelnię (niezależnie od sposobu ich realizacji), zgodnie z planem studiów oraz jego indywidualną pracę związaną z tymi zajęciami;
 - 2) liczba zajęć dydaktycznych wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów na studiach stacjonarnych pierwszego, drugiego stopnia lub jednolitych studiach magisterskich winna wynosić nie mniej niż 50% całkowitej liczby godzin pracy studenta wynikającej z liczby punktów ECTS, z uwzględnieniem ust. 3.;
 - 3) liczba zajęć dydaktycznych wymagających bezpośredniego udziału z nauczycielem na studiach niestacjonarnych pierwszego lub drugiego stopnia winna wynosić nie mniej niż 15% całkowitej liczby godzin pracy studenta wynikającej z liczby punktów ECTS;
 - 4) za przygotowanie pracy dyplomowej, jeśli występuje, określonej jako moduł zajęć przypisuje się punkty ECTS.
3. W programie studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich prowadzonych w formie studiów stacjonarnych określa się zajęcia z wychowania fizycznego w wymiarze nie mniejszym niż 60 godzin. Zajęciom z wychowania fizycznego nie przypisuje się punktów ECTS.
4. Program studiów dla kierunku przyporządkowanego do więcej niż jednej dyscypliny określa dla każdej z tych dyscyplin procentowy udział liczby punktów ECTS koniecznej do ukończenia studiów, wraz ze wskazaniem dyscypliny wiodącej, w ramach, której uzyskiwana będzie ponad połowa efektów uczenia się.
5. Ocena nakładu pracy powinna być dokonywana z udziałem studentów i podlegać weryfikacji dla każdego cyklu kształcenia.
6. Prawidłowe przyporządkowanie punktów ECTS poszczególnym modułom (przedmiotom) oraz zbilansowanie tych punktów w semestrach i latach studiów, winno być przedmiotem analiz dokonywanych przez zespoły działające w ramach wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia.
7. Jeżeli pozwala na to specyfika kształcenia na studiach na określonym kierunku, część efektów uczenia się objętych programem studiów może być uzyskana w ramach zajęć prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość przy wykorzystaniu infrastruktury i oprogramowania zapewniającego synchroniczną i asynchroniczną interakcję między studentami a osobami prowadzącymi zajęcia.

8. Liczba punktów ECTS, jaka może być uzyskana w ramach kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, nie może być większa niż 50% liczby punktów ECTS koniecznych do ukończenia studiów na danym poziomie.
9. Liczba punktów ECTS, jaka może być uzyskana w ramach kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, nie może być mniejsza niż 2 punkty ECTS na danym poziomie.
10. Do realizacji kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość stosuje się przepisy Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. – w sprawie studiów (Dz.U. z 2018 r. poz. 1861, z późn. zm.) oraz wewnętrzne akty prawne.

§ 3.

Wytyczne dotyczące opisu kierunku studiów

1. Programy studiów na określonym kierunku, poziomie i profilu kształcenia ustalane są w drodze uchwały Senatu, po zasięgnięciu opinii Samorządu Studenckiego, uwzględniając:
 - 1) związek kierunku studiów ze strategią WSG;
 - 2) opis zakładanych, spójnych efektów uczenia się, uwzględniający uniwersalne charakterystyki pierwszego stopnia określone w ustawie z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz. U. z 2017 r. póź. 986) oraz charakterystyki drugiego stopnia określone w przepisach wydanych na podstawie art.7 ust. 3 tej ustawy:
 - a) dla kwalifikacji na poziomie 6 Polskiej Ramy Kwalifikacji - w przypadku studiów pierwszego stopnia;
 - b) dla kwalifikacji na poziomie 7 Polskiej Ramy Kwalifikacji - w przypadku studiów drugiego stopnia i jednolitych studiów magisterskich;
 - 3) liczbę semestrów i liczbę punktów ECTS konieczną do uzyskania kwalifikacji na danym poziomie;
 - 4) moduły (grupy przedmiotów, przedmioty) kształcenia wraz z przypisanymi do każdego modułu (przedmiotu) efektami uczenia się oraz liczbę punktów ECTS;
 - 5) sposób weryfikacji i oceny zakładanych efektów uczenia się osiągniętych przez studenta;
 - 6) wnioski z analizy zgodności efektów uczenia się z potrzebami rynku pracy oraz wnioski z analizy wyników monitoringu karier zawodowych absolwentów;
 - 7) łączną liczbę punktów ECTS, którą musi zdobyć student.
2. Opracowując programy studiów należy przyjąć, że student ma możliwość wyboru modułów (przedmiotów) w wymiarze nie mniejszym niż 30% ogólnej liczby punktów ECTS na danym kierunku studiów, w tym poprzez wybór specjalności/ obszaru studiów.
3. Wymagane są odrębne opisy programów studiów w przypadku prowadzenia dwóch profili kształcenia na jednym kierunku studiów.
4. Realizacja kierunków studiów w formie stacjonarnej i niestacjonarnej prowadzi do uzyskania takich samych efektów uczenia się.
5. Opis zakładanych efektów uczenia się uwzględnia również efekty w zakresie znajomości języka obcego.

6. Warunkiem uzyskania kwalifikacji na poziomie 6 PRK albo 7 PRK dla określonego kierunku studiów, poświadczonej dyplomem, jest osiągnięcie wszystkich założonych w programie efektów uczenia się.
7. Kształcenie w zakresie kształtowania umiejętności praktycznych, w tym zajęcia laboratoryjne, terenowe i warsztatowe, powinno odbywać się na zajęciach dydaktycznych wymagających bezpośredniego udziału nauczyciela akademickiego lub innej osoby prowadzącej zajęcia i studenta.

§ 4.

Wytyczne dotyczące kierunku studiów o profilu praktycznym

1. Profil praktyczny - profil programu studiów obejmujący moduły zajęć służące zdobywaniu przez studenta umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych, realizowany przy założeniu, że ponad połowa programu studiów określonego w punktach ECTS obejmuje zajęcia praktyczne kształtujące te umiejętności i kompetencje.
2. Zajęcia kształtujące umiejętności praktyczne, przewidziane w programie studiów dla kierunku o profilu praktycznym, są prowadzone:
 - 1) w warunkach właściwych dla danego zakresu działalności zawodowej;
 - 2) w sposób umożliwiający bezpośrednio wykonywanie określonych czynności praktycznych przez studentów.
3. Efekty uczenia się wynikające z profilu praktycznego studiów, kwalifikowalnych form kompetencji związanych z Zintegrowanym Systemem Kwalifikacji (ZSK), uprawnień zawodowych i branżowych oraz certyfikacji zewnętrznych wymagają realizacji zajęć w różnicowanych środowiskach.
4. Zajęcia praktyczne realizowane są w środowisku:
 - 1) obiektach będących własnością Uczelni;
 - 2) obiektach użytkowanych przez Uczelnię na podstawie porozumień i umów;
 - 3) obiektach zapewniających warunki zbliżone do środowiska pracy;
 - 4) zakładach pracy z którymi Uczelnia podpisała stosowne umowy;
 - 5) przestrzeniach publicznych;
 - 6) obiektach kulturalnych i sportowych;
 - 7) środkach transportu;
 - 8) innych, jeżeli umożliwiają realizację zakładanych efektów uczenia się.
5. Program studiów o profilu praktycznym przewiduje praktyki zawodowe, stanowiące integralną część planu studiów, w wymiarze, co najmniej:
 - 1) 6 miesięcy - w przypadku studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich;
 - 2) 3 miesięcy - w przypadku studiów drugiego stopnia.
6. Jednostki organizacyjne mają możliwość organizacji kształcenia przemiennego w formie zajęć dydaktycznych realizowanych w uczelni i odbywanych w podmiotach zewnętrznych np. studia dualne, przy uwzględnieniu realizacji wszystkich efektów uczenia się przewidzianych w programie studiów dla tego kierunku, poziomu i profilu kształcenia.
7. Prowadzenie kierunków studiów o profilu praktycznym z udziałem podmiotów zewnętrznych wymaga sporządzenia umowy, która powinna zawierać sposób prowadzenia i organizacji danego kierunku studiów, w szczególności:
 - 1) zasady prowadzenia zajęć praktycznych przez pracowników podmiotów zewnętrznych;
 - 2) zasady udziału podmiotów zewnętrznych w tworzeniu programu studiów dla danego kierunku;

- 3) zasady finansowania studiów przez podmioty zewnętrzne;
- 4) opis zakładanych efektów uczenia się;
- 5) sposób i zasady realizacji praktyk oraz staży w podmiotach zewnętrznych.

§ 5.

Wytyczne dotyczące kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim

1. Profil ogólnoakademicki - profil programu studiów obejmujący moduły zajęć powiązane z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów realizowany przy założeniu, że ponad połowa programu studiów określonego w punktach ECTS obejmuje zajęcia służące zdobywaniu przez studenta pogłębionej wiedzy.
2. Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy może prowadzić studia na kierunku o profilu ogólnoakademickim, jeżeli prowadzi badania naukowe w dziedzinie nauki lub sztuki związanej z kierunkiem studiów i zapewnia studentom tego kierunku:
 - 1) co najmniej przygotowanie do prowadzenia badań - w przypadku studiów pierwszego stopnia;
 - 2) udział w badaniach - w przypadku studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich.

§ 6.

Wytyczne dotyczące zajęć ogólnouczelnianych i podstawowych

1. W programach studiów dla kierunku, poziomu i profilu studiów wprowadza się zajęcia z obszaru nauk humanistycznych i nauk społecznych, za które student musi uzyskać nie mniej niż 5 pkt. ECTS. Zajęcia te organizuje się z uwzględnieniem następujących zasad:
 - 1) zajęcia mają charakter ogólnouczelniany,
 - 2) realizacja zajęć odbywa się w ramach łącznego wymiaru godzin na danym kierunku i nie może powodować jego zwiększenia;
 - 3) zajęcia mogą stanowić element kształcenia kierunkowego;
2. Kształcenie w ramach przedmiotów: ochrona własności intelektualnej, szkolenie z zakresu BHP realizowane jest z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.
3. W programie studiów ustala się przedmioty podstawowe dla każdego kierunku.

§ 7.

Dokumentacja programu studiów

1. Dokumentacja programu studiów dla kierunku studiów na określonym poziomie i profilu kształcenia obejmuje:
 - 1) ogólną charakterystykę studiów – program studiów (zał. nr 1),
 - 2) opis zakładanych efektów uczenia się (zał. nr 2),
 - 3) tabelę spójności efektów uczenia się (zał. nr 3),
 - 4) program przedmiotu (sylabus) (zał. nr 4),
 - 5) plan studiów (zał. nr 5).

§ 8.

Postanowienia końcowe

1. Wyniki analiz dokonywanych przez zadaniowe zespoły ds. zapewniania jakości kształcenia w postaci zaleceń i procedur stanowią podstawę do zmian zarówno poszczególnych modułów (przedmiotów) jak i elementów programu studiów w celu utrzymania wysokiej jakości procesu kształcenia.
2. Szczegółowe uprawnienia i zadania uczelnianego systemu zapewniania jakości kształcenia w zakresie monitoringu programów kształcenia określa właściwa uchwała Senatu WSG.
3. Pojęcie „godziny zajęć dydaktycznych” używane w niniejszej uchwale oznacza godziny:
 - 1) realizowane w formie wykładów, ćwiczeń, zajęć warsztatowych, zajęć laboratoryjnych, zajęć terenowych, zajęć praktycznych, zajęć klinicznych, lektoratów językowych, zajęć projektowych wymagające bezpośredniego udziału studenta i nauczyciela oraz odbywające się w grupach studenckich, których liczebność jest określona przez prorektora do spraw kształcenia;
 - 2) realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość w oparciu o przygotowane przez nauczyciela materiały dydaktyczne na zasadach określonych w Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. -w sprawie studiów (Dz.U. z 2018 r., z późn. zm.);
 - 3) konsultacji dydaktycznych,
 - 4) praktyk zawodowych.
4. W celu doskonalenia programu studiów można dokonywać w nim zmian, o których mowa w § 1 ust. 15.
5. Przepisy uchwały obowiązują także przy tworzeniu programów studiów, na podstawie których zajęcia prowadzone są w języku obcym.
6. Przepisy uchwały nie mają zastosowania w przypadku projektowania programów studiów dla międzyuczelnianych kierunków studiów oraz dla kierunków studiów tworzonych na podstawie standardów kształcenia.

Przewodniczący Kolegium

doc. Krzysztof Sikora